

Arboretum Wespelaar

Joke OSSAER

2020 startte vredig en het virus SARS-CoV-2 was nog veraf. Als er half januari al gesnotterd werd, lag het aan de stuifmeelkorrels van hazelaar en els¹⁾ in de lucht. Het Belgisch instituut voor gezondheid, Sciensano, liet weten dat dit een vervroeging van het allergieseizoen met minstens twee weken betekende en dat snotteren, niezen en geïrriteerde keel bij 1 op de 10 mensen vermoedelijk eerder allergiesymptomen waren dan die van verkoudheid (en nee voorlopig geen verwarring met Covid-19 mogelijk). De temperaturen waren weer veel te zacht en geen winter waardig met in de tweede helft van januari zelfs even 20 °C op de Magnoliaweide! De nachtvorst bleef beperkt tot -3 °C ergens in februari.

Begin februari was onze *Prunus mume* ‘Beni-chidori’ op de binnenkoer naast de serre weer om in te bijten; de bloemen zouden niet misstaan als suikertjes op een gebakje.

¹⁾ De bloei van hazelaar en els wordt naast daglengte bepaald door de temperatuur. In januari betreft het voornamelijk hazelaar en uitheemse elzen zoals *Alnus japonica*, *Alnus subcordata* en de kruising tussen beide (*Alnus ×spaethii*) die vaak als laanboom wordt aangeplant. In februari veroorzaakt voornamelijk *Alnus glutinosa* allergiereacties en begin april zorgen de berkpollen voor hinder.

²⁾ KUITERT W. & PETERSE A. – (1999) – Japanese Flowering Cherries. 395 p. Timber Press, Oregon. [Pdf via ResearchGate: 1999_Japanese_Flowering_Cheries_Kuitert.pdf]

³⁾ ENOMOTO S., YANAOKA K., UTSUNOMIYA H. ET AL. – (2010) – Inhibitory effects of Japanese apricot (*Prunus mume* SIEBOLD ET ZUCC.; Ume) on *Helicobacter pylori*-related chronic gastritis. *Eur. J. Clin. Nutr.* 64(7):714-719. [https://doi.org/10.1038/ejcn.2010.70]
BAILLY C. – (2020) – Anticancer properties of *Prunus mume* extracts (Chinese plum, Japanese apricot). *J. Ethnopharmacol.* 246:112215. [https://doi.org/ 10.1016/j.jep.2019.112215]

‘Beni-chidori’ staat voor “roze plevier” en verwijst naar de mooie donkerroze kleur van de bloemen [Ill. 1]. Het Japanse woord “beni” refereert naar de rode kleurstof die gewonnen werd uit saffloer (*Carthamus tinctorius*) en waarmee vrouwen vroeger hun lippen stiftten²⁾. Omwille van de goede winterhardheid is ‘Beni-chidori’ in Europa de meest aangeplante cultivar van de Japanse abrikoos, die eigenlijk niet uit Japan komt maar uit China. *Prunus mume* werd echter in het midden van de 19e eeuw ingevoerd vanuit Japan en vandaar dus zijn Nederlandse naam. Deze winterbloeier draagt zelden of nooit vruchten bij ons. In Azië is hij net omwille van zijn vruchten gegeerd omdat die medicinale en antibacteriële eigenschappen zouden hebben. Ook recente studies lijken dit te staven³⁾. De vruchten (“ume” in het Japans) zijn erg wrang (net

1 – *Prunus mume* ‘Beni-chidori’. Arboretum Wespelaar
[L. Wester, 03-02-2020]

als die van de sleepruim, *Prunus spinosa*) en lijken op kleine, geelgroene abrikozen. Ze worden opgelegd in zout en als pickles gegeten (“umeboshi”) en er wordt ook azijn of likeur van gemaakt.

Een andere bloeiende blikvanger op de binnenkoer was *Abeliophyllum distichum* Roseum Group: de wit-rose bloemetjes leken wel over te gaan in de spikkels op de muur. Vier zachtroze bloemblaadjes omgeven de gele meeldraden. Soms gebruikt men de wat verwarrende Nederlandse naam “witte forsythia” en daar is hij inderdaad aan verwant. *Abeliophyllum distichum* is endemisch in Korea en als bedreigde plant⁴⁾ opgenomen in de IUCN Rode Lijst. Om de plant aantrekkelijk te houden dient hij blijkbaar regelmatig teruggesnoeid te worden zodat nieuwe scheuten het overnemen van kwijnende takken. Vooralsnog doet hij het prima bij ons.

In het Verlatbos werd de winterstop aangegrepen om het tweede kruispunt van de hoofdas te verbeteren door de zone wat op te hogen, te stabiliseren en ook drainage te voorzien. Dit bracht veel slijk met zich mee maar de paarse bloemen van *Rhododendron dauricum* ‘Jelena’, een nieuwe selectie van Arboretum Wespelaar, vrolijkten de boel wat op [Ill. 2]. We kregen de moederplant in 1988 van JELENA DE BELDER en het bleek een rijkbloeiende plant te zijn met warmpaarse bloemen die beslist een eigen naam waard was.

In februari werd het woelig en kregen we zowat elk weekend een storm te verduren met name Ciara, Dennis en Jorge. Ze maakten gelukkig niet al te veel brokken: er viel een lork om in het Verlatbos en een beuk verloor een zware tak die een aantal planten verpletterde in de uithoek van het Marnefbos. Op 16 februari stond onze lentebode *Magnolia biondii* al in bloei op de Magnoliaweide. Dat is een maand vroeger dan gebruikelijk maar geen record

2 – *Rhododendron dauricum* ‘Jelena’: een rijkbloeiende plant. Arboretum Wespelaar [J. Ossaer, 04-02-2020]

want in 2016 bloeide hij zelfs al half januari. Het lijkt er op dat de bloemen iets roziger kleuren als ze vroeger op het jaar bloeien. Zou dat de bloemen iets beter beschermen tegen de koude? Wie weet: zo vermeldt een studie naar kleurstoffen in de bloemen van *Magnolia sprengeri*⁵⁾ dat het sleutelenzyme anthocyanidien synthase (ANS) een belangrijke rol speelt in de plantontwikkeling en verdediging. Dit enzyme staat in voor de omzetting van de kleurloze vorm van anthocyanidine naar de gekleurde vorm. Andere studies rond ANS wijzen alvast in de richting van een verband tussen de accumulatie van anthocyanines en koude temperaturen⁶⁾.

⁴⁾ SON S.-W., KIM Y.-S. & KIM H. – (2016) – *Abeliophyllum distichum*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016: e.T13188339A13189399 [https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-1.RLTS.T13188339A13189399.en]

⁵⁾ SHI S.G., LI S.J., KANG Y.X. & LIU J.J. – (2015) – Molecular characterization and expression analyses of an anthocyanin synthase gene from *Magnolia sprengeri* Pamp. *Appl. Biochem. Biotechnol.* 175(1):477-488. [https://doi.org/10.1007/s12010-014-1290-7]

⁶⁾ AHMED N., PARK J., JUNG H.-J., HUR Y. & NOU I.-S. – (2015) – Anthocyanin biosynthesis for cold and freezing stress tolerance and desirable color in *Brassica rapa*, *Funct. Integr. Genomics* 15(4): 383-394.

In de tweede helft van februari kwamen al heel wat planten vroeger dan normaal in blad en magnolia's toonden de eerste bloemtijpjes. *Magnolia sprengeri* en *M. stellata* droegen zelfs al open bloemen, en ook de tweede lentebode *Cardamine quinquefolia* liet zich weer van zijn mooiste kant zien. Volgens de website Nature Today⁷⁾ hoort de lente van 2020 (samen met 2008 en 2016) alleszins bij de drie vroegste lentes ooit en loopt de ontwikkeling van de planten vijf weken vooruit op schema door de extreem warme winter. Die warme temperaturen brengen ook meer wind met zich mee. De storm Jorge (aanvankelijk Ellen⁸⁾) blies *Abies lasiocarpa* var. *arizonica* omver op de Magnoliaweide: vermoedelijk waren zijn wortels aangetast door *Phytophthora*. Op 26 februari kreeg de pluviometer 31,5 ml te verwerken wegens een dikke laag sneeuw. Jammer genoeg zorgde de sneeuw met daarna regen voor te veel gewicht op een aantal wintergroene planten met breukschade als resultaat (*Camellia* × *williamsii* 'Saint Ewe', *Magnolia grandiflora*, *Quercus salicina*, *Cornus elliptica*).

Half maart was de Magnoliabloei en ook die van onze kerselaars beslist de moeite om de

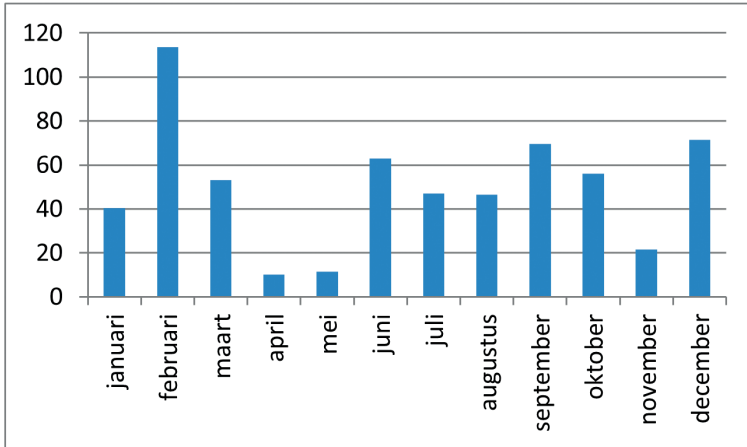
deuren van het arboretum te openen voor het publiek maar de plots opkomende corona-pandemie stak hier een stokje voor. Vrijdag 13 maart ging België 's avonds op slot en het arboretum bleef toe. Op 23 maart kondigde Sciensano, het Belgisch instituut voor gezondheid, de officiële start van de berkenpollen-allergie⁹⁾ aan en waarschuwde ditmaal wel voor verwarring met de symptomen van Covid-19: de verschilpunten werden uit de doeken gedaan. Het arboretum kreeg tussen 23 maart en 6 april ook een paar vorstsprikken tot -3 °C te verduren. Heel wat magnoliabloemen kleurden bruin, zeker die met *Magnolia ×soulangeana*, *M. sprengeri*, *M. cylindrica* of *M. denudata* ouders, waardoor het plots een pak minder erg was dat we gesloten waren. Naast de magnolia's kregen *Hydrangea* (voornamelijk *Hydrangea involucrata* en *H. serrata*) en *Wisteria* een klop van de vorst. De geur van koekjes wees ook op serieuze schade aan het blad van onze katsurabomen (*Cercidiphyllum japonicum*). En ook de jonge scheuten van *Philadelphus tenuifolius*, *Maddenia*, *Emmenopterys*, *Corylopsis* en *Daphniphyllum* bleven niet ongedeerd. Onze beste witte *Magnolia* bleek *Magnolia* 'Suishoren' (*M. denudata* × *M. stellata*) te zijn maar die staat wel wat beschut in het Verlatbos.

Om de temperaturen beter in de gaten te houden in de verschillende delen van het arboretum kregen vier extra thermometers een plaatsje tussen de bomen. Hieruit bleek al snel dat in het nog erg open Vijverbos de temperaturen sneller oplopen en zakken (al 34 °C in april, een maximumtemperatuur van 39,8 °C in augustus en minimumtemperatuur van -4,1 °C eind maart). Wat neerslag betreft werden april en mei de droogste maanden van het jaar [III. 3] met telkens slechts om en bij de 10 l/m². Volgens hydroloog PATRICK WILLEMS (KU Leuven) startte de hydrologische zomer nooit zo droog de laatste honderd

⁷⁾ VAN VLIET A. & BRON W. – (2020) – 2020 bij drie vroegste lentes ooit, De Natuurkalender, Wageningen University. [https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?utm_source=newsletter&utm_medium=e-mail&utm_campaign=user-mailing&msg=25910]

⁸⁾ DECRE H. & CALLUY K. – (2020) – Opnieuw stormweer door Jorge: code geel in Vlaanderen, code oranje in het zuiden van het land, website VRT. [<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/02/28/na-ciara-dennis-en-ellen-is-er-dit-weekend-storm-jorge/>]

⁹⁾ PACKEU A. – (2020) – Het berkenstuifmeel seizoen officieel gestart, pershoek Sciensano. [<https://www.sciensano.be/nl/pershoek/het-berkenstuifmeel-seizoen-officieel-gestart>]

3 – Neerslag per maand (l/m²) voor Arboretum Wespelaar

jaar¹⁰). Daarenboven stond het peil in de Artoisvijver extra laag door de werken aan de gracht in het Park van Wespelaar waardoor de watertoevoer vanuit het kanaal tijdelijk werd afgesloten. De tuinmannen maakten van de gelegenheid gebruik om de oeverkant van de Artoisvijver te herstellen en de afhelling wat zachter te maken.

De *Rhododendron* (*Fortunea*-sectie) en *Prunus*-collectie evenals de gele *Magnolia*'s leken voorlopig weinig hinder te ondervinden van de droogte en stonden er geweldig bij in deze warme lente (even warm als april 2016: de heetste aprilmaand ooit). De bloemen staken mooi af tegen de blauwe lucht waarin geen vliegtuig meer te bespeuren viel door de lockdown.

Op woensdag 6 mei mochten we eindelijk weer bezoekers ontvangen. Het onthaalgebouw en de cafetaria bleven wel gesloten en groepsbezoeken of geleide wandelingen waren niet toegestaan. Ondanks alle regeltjes en beperkingen genoten de bezoekers zichtbaar van hun bezoek. Op de Magnoliaweide werden ze verwelkomd door het jonge bronzen loof van de doodsbeenderenboom

(*Gymnocladus dioica*), de kanariegele bloemen van *Magnolia* *×brooklynensis* 'Yellow Bird' en de heerlijke coumarinegeur van de bloeiende *Fraxinus floribunda* (cfr. reukgras). Ook het nieuwe Artoispaviljoen dat zijn definitieve vorm begon te krijgen trok ongetwijfeld de aandacht.

Voor diegenen voor wie een arboretumbezoek nog niet mogelijk was hadden we gelukkig als kleine troost de virtuele toer op onze website en toevallig was net de Franstalige versie klaar. Luchtfoto's, massa's andere foto's, wat geschiedenis en informatie over de verschillende delen van het arboretum en heel wat opmerkelijke bomen gaven hen de gelegenheid om virtueel de sfeer wat op te snuiven en tussen de bomen rond te dwalen.

¹⁰ CAUWENBERGHS J. – (2020) – Kans op waterschaarste wordt onaanvaardbaar groot, De Standaard, 23/04/2020. [https://www.standaard.be/cnt/dmf20200423_04932501]

MINTEN D. – (2020) – Droogte zal echt bijten, De Standaard, 24/04/2020 [https://www.standaard.be/cnt/dmf20200423_04932913]

Een van mijn winterse lievelingsbomen, *Litsea kingii*, begaf het plots in mei. De vorst van eind maart, begin april werd hem blijkbaar fataal: de stam vertoonde rondomronde verschillende zware vorstscheuren. Jammer, weer een fascinerende en hoogst zeldzame winterbloeiër minder voor ons en de arboretumwereld. In de BGCI plantendatabase, een internationale databank met planten uit tal van arboreta en botanische tuinen, was ons exemplaar verrassend het enige. We kweekten hem op uit zaad dat KOEN CAMELBEKE, verzamelde in Leibo in het zuiden van Sichuan. Een andere wonderlijke plant, *Aesculus wilsonii* opgekweekt uit zaad meegebracht van dezelfde trip naar Sichuan, bracht wat troost met zijn prachtige bloeiwijzen die pluizig aandoen door de lange, uitstekende meeldraden [Ill. 4]. De soortnaam van deze Chinese paardenkastanje eert zijn ontdekker ERNEST WILSON. Typisch zijn de grote bladlittekens op de twijgen en de zeven gesteelde deelblaadjes aan de langgesteelde, forse, handvormig samengestelde bladeren die opvallend bronskleurig ontluiken.

Aanvankelijk leken de planten weinig last te ondervinden van de aanhoudende droogte. We hadden massa's bloemen bij *Rhododendron*, *Kalmia* en *Cornus* (vooral *Cornus xrutgersensis* (CELESTIAL) 'Rutdan' was hemels!) en ook de *Magnolia*'s deden het goed. Maar het was alle hens aan dek voor de tuinploeg (bijgestaan door jobstudenten) om de planten regelmatig

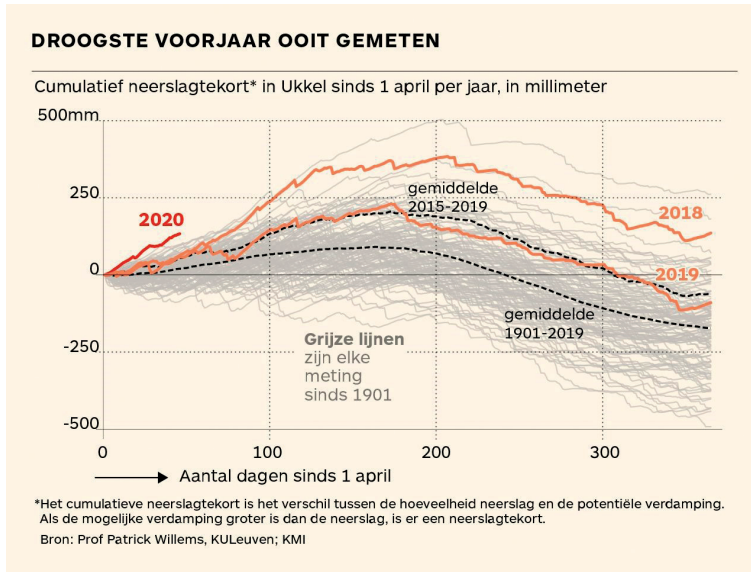

4 – *Aesculus wilsonii* (Leibo, Sichuan, CHN).
Arboretum Wespelaar [L. Wester, 28-05-2020]

van water te voorzien. Voorjaar 2020 bleek het droogste sinds het begin van de metingen te zijn: niet echt iets om mee uit te pakken... [Ill. 5].

Bij de magnolia's sprong *Magnolia* 'Yuchelia' er dit jaar uit voor mij. Deze cultivar ontstond als een kruising uitgevoerd door magnolia-icoon PHIL SAVAGE (1917-2002) tussen enerzijds *Magnolia acuminata* var. *subcordata* 'Miss Honeybee' met donkergele bloemen en *Magnolia figo* anderzijds met bloemen die wit tot ietwat rozig zijn. Vroeger behoorde *Magnolia figo* tot het geslacht *Michelia*. *Magnolia acuminata* valt onder de *Yulania* magnolia's en de cultivarnaam 'Yuchelia' is dus een combinatie van beiden. De late bloei, de opvallende gele bloemen en de lekkere geur, typerend voor *Michelia*, maken hem erg aantrekkelijk. De bloemen hebben wat weg van die van *Magnolia acuminata* var. *subcordata* maar dan zonder de typische korte, sepaloïde tepalen in de buitenrand. Bij *Magnolia* 'Yuchelia' zijn dit eerder ietwat verkleinde groenige tepalen. Jammer genoeg is er wat verwarring ontstaan want minstens één andere plant van PHIL SAVAGE met andere intersectionale ouders kreeg ook de werknaam 'Yuchelia' (*M. xsoulangiana* 'Brozzonii' × *M. doltsopa* voorheen *Michelia doltsopa*)¹¹ [Ill. 6].

¹¹) LOBDELL M. – (2020) – Checklist of the cultivated magnolias. 3th ed. 148 p. Magnolia Society International. [https://www.magnoliasociety.org/resources/CultivarChecklist/checklist_docs/UpdatedChecklist/Magnolia%20Cultivar%20Checklist_3rd%20ed_Advance_%202020-04-17.pdf]

5 – Cumulatief neerslagtekort in Ukkel per jaar (in millimeter) [De Standaard, 24-04-2020]

6 – *Magnolia* 'Yuchelia' (*M. acuminata* var. *subcordata* 'Miss Honeybee' × *M. figo*). Arboretum Wespelaar [L. Wester, 18-05-2020]

In het Marnefbos stierf dit jaar één van onze mooie, oude zomereiken. Dit was vermoedelijk het gevolg van een honingzwamaantasting (*Armillaria mellea*) in combinatie met de droogte¹²⁾ waarbij gunstige ectomycorrhizae en micro-organismen in de bodem tevens minder hun beschermende werk kunnen doen. Half juni hadden we eindelijk weer wat regen maar dan weer te veel op korte tijd op een zeer droge bodem waardoor het water eerder

afspoelde dan de bodem indrong. Ook begin juli regende het nog eens stevig door. Tegen het einde van juli kleurde het gras echter weer

¹²⁾ KUBIAK K., ŻÓŁCIAK A., DAMSZEL M., LECH P. & SIEROTA Z. – (2017) – *Armillaria* Pathogenesis under Climate Changes. *Forests* 8(4): 100. [https://www.researchgate.net/publication/315872660_Armillaria_Pathogenesis_under_Climate_Changes]

7 – *Rhododendron pachysanthum* met indumentum op beide zijden van het blad. Arboretum Wespelaar [A. del Marmol, 03-07-2020]

bruin wegens te weinig neerslag... Jaarlijks kijken we uit naar de geur van koekjes als de suikers in het blad van *Cercidiphyllum japonicum* worden afgebroken maar midden in de zomer is dit geen goed teken: de bladeren verdorren en vallen vroegtijdig af als verdedigingsstrategie tegen een te snelle verdamping bij droogte. Planten zoals *Rhododendron pachysanthum* beschermen zich hiertegen met behulp van een indumentum op beide zijden van het blad [Ill. 7]. Na de eerste zomer verdwijnt het indumentum aan de bovenzijde geheel of gedeeltelijk maar tegen dan zijn de bladeren goed afgehard en voorzien van een waslaagje. Deze strategie helpt de plant alleszins overleven hoog in de bergen van Taiwan (3 000-3 200 m) blootgesteld aan weer en wind boven de boomgrens.

In augustus werd het pas echt heet en droog met een hittegolf van 12 dagen. We noteerden

een maximumtemperatuur van 37,5 °C op de Magnoliaweide en 39,8 °C in het Vijverbos! Vlaktbij de Kraanvogelvijver staat een boom die hierbij amper een krimp geeft en de hitte een neus zet door extra uitbundig te bloeien: het is onze *Styphnolobium japonicum* 'Regent' [Ill. 8]. De soortnaam zet ons op het verkeerde spoor – ook in het Nederlands trouwens – want de Japanse honingboom komt niet uit Japan maar uit China. In Japan wordt hij wel vaak als tempelboom aangeplant. De naam honingboom maakt hij wel waar want de bloemen hebben een honingzoete geur die wat aan lindebloesem doet denken en door zijn late bloei is het een belangrijke nectarplant voor bijen. Typisch zijn de geveerde bladeren, grappig ingesnoerde peulen en groene jonge twijgen.

Eind augustus trok in het Marnefbos *Acer davidii* subsp. *grosseri* 'Leiden' de aandacht met zijn uitbundige, geelgroene samaradracht [Ill. 9]. Deze ondersoort van *Acer davidii* had net zo goed naar een Belg genoemd kunnen zijn want JOSEPH HERS¹³, ontdekte hem in

¹³ https://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_Hers

8 – *Styphnolobium japonicum*
'Regent'. Arboretum Wespelaar
[K. Camelbeke, 31-07-2020]

Henan (China) in zijn functie als secretaris-generaal van de Chinese spoorweg- en trammaatschappij (1913-1924). In die hoedanigheid ging hij namelijk ook op zoek naar interessante houtbronnen voor de spoorlijn¹⁴. Hij werd een enthousiast dendroloog en stuurde regelmatig zaden en planten naar de plantentuin in Brussel en het Arnold Arboretum in Boston. ALFRED REHDER beschreef de door HERS ontdekte esdoorn aanvankelijk als een nieuwe soort onder de naam *Acer hersii* en verwees ook naar de Chinese naam "tsin pi tuan" wat groengeschorste linde betekent en verwijst naar zijn groene schors, twijgen en takken. Ondertussen is de naam een synoniem van *Acer davidii* subsp. *grosseri* geworden. Typerend is de mooie herfstverkleuring en het kleinere blad dat zowel gelobd als ongelobd kan zijn, en de slangenbast natuurlijk.

Begin september werd ook duidelijk dat de eikels weer erg vroeg vielen dit jaar en een maand later leek het wel of de tuinmannen de bodem gemulcht hadden met eikels in plaats van met houtschors. Als je niet uitkeek rolde

je over de eikels de grond op. Uit studies blijkt dat de vruchtzetting tegenwoordig gemiddeld drie weken voorloopt op die van de 20e eeuw. Door de hogere temperaturen komen bomen eerder tot bloei en verloopt ook de vruchtrijping sneller¹⁵. De vruchtdracht was in het algemeen absoluut weer rijkelijk dit jaar. Onze *Maclura pomifera* droeg zo'n zware vruchten dat hij in oktober met wat hulp van een stevige rukwind zijn kop helemaal verloor onder het gewicht. Het is sowieso duidelijk dat hij de genen meegekregen heeft van de moederplant *Maclura pomifera* 'Cannonball'. Op

¹⁴ GREGORY P. – (2007) – *Acer davidii* Franchet (1884). The Maple Society Newsletter, Autumn 2007. [https://maplesociety.org/sites/default/files/davidiiGregory_vf.pdf]

¹⁵ VAN VLIET A. – (2020) – Eikels vallen vroeg; vruchtenrijping bomen bijna drie weken vervroegd, De Natuurkalender, Wageningen University, 23/08/2020. [https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?utm_source=newsletter&utm_medium=e-mail&utm_campaign=user-mailing&msg=26593]

9 – *Acer davidii* subsp. *grosseri* 'Leiden' met uitbundige, geelgroene samaradracht. Arboretum Wespelaar [L. Wester, 24-08-2020]

15 september kregen we weer een algemeen warmterecord voor die dag: 34.3 °C! Op de Magnoliaweide gaf de thermometer 35,5 °C aan en in het Vijverbos zelfs 37 °C. En dit in het midden van alweer een extreem droge periode. We moesten wachten tot de laatste week van september voor het weer deftig regende: storm Odette bracht 50 liter per m² mee op twee dagen tijd.

Een leuke ontdekking voor de collectie was de determinatie van *Tilia callidonta* aan de hand van de vruchten. De boom werd opgekweekt uit zaad dat PHILIPPE DE SPOELBERCH in

¹⁶⁾ <https://www.youtube.com/watch?v=yS2fpQUavoE>

2007 meebracht van een linde die hij aantrof aan de voet van het Shibaoshan gebergte in Yunnan. Deze plek bleek niet zo ver te liggen van één van de weinige, gekende plaatsen vanwaar DONALD PIGOTT in 1993 (vrij recent dus) *Tilia callidonta* introduceerde. De boom is erg zeldzaam in cultuur: CARLOS VERHELST zal hem voor ons trachten te vermeerderen op enthout van de verwante *Tilia chinensis*.

Door de warme maanden augustus en september en het uitblijven van koude nachten kwam de herfstverkleuring weer traag op gang. Zeker toen ook oktober veel warmer werd dan normaal (de warmste oktobermaand ooit voor Europa). De hoge temperaturen zorgen voor een hogere auxineproductie: dit plantenhormoon heeft een negatieve impact op de aanmaak van de kurklaag tussen blad en twijg. Pas bij een lage concentratie auxine wordt de kurklaag gevormd wat het afstoten van het blad en ook de verkleuring van het blad mee stuurt. Vanaf half oktober begon het plots te keren en kregen we elke dag wat meer van het typische herfstpalet voorgeschoteld. Een dronevlucht leverde mooie sfeerbeelden op die je (bijdetijds als we zijn) kan terugvinden op YouTube¹⁶⁾. Leuk is ook dat het nieuwe Artoispaviljoen er in al zijn glorie op staat als kers op de herfsttaart.

Op de binnenkoer nam de tuinploeg de plantenborders kordaat onder handen: versleten planten gingen er uit om plaats te maken voor een frisse toets van wit met *Symphyotrichum novi-belgii* 'White Ladies' (recent weggesplitst uit het genus *Aster*), *Gaura lindheimeri* 'Snowbird' en *Eryngium yuccifolium* met als contrast de paarse *Agastache* 'Blackadder' en de roze *Echinacea pallida* en tenslotte *Nassella tenuissima* (syn. *Stipa tenuissima*; met Engelse bijnamen als "angel hair", "pony tails" en "wind whispers") als luchtige noot er tussendoor. Een andere nieuwigheid is de gemetste koudebak

in de technische zone achter de witte poort. Die zal ons goed van pas komen als geleidelijke overgang tussen de serre en de kweekbakken voor jonge plantjes zodat die minder gebruuskeerd worden en meer overlevingskansen krijgen. Ook het opkweken van bolgewassen kan hierin beter worden opgevolgd.

Opmerkelijke bezoekers ontdekten misschien de wonderlijke maar kleine bloemetjes van *Disanthus cercidifolius* [Ill. 10]. Deze interessante herfstbloeiër uit de toverhazelaarfamilie (Hamamelidaceae) heeft het uitzicht van een *Hamamelis* met het blad van een *Cercis*. Dat verklaart meteen ook zijn soortnaam. De kleine rood- tot kastanjebruine spinachtige bloemetjes met vijf lintvormige bloemblaadjes vallen een pak minder op dan die van de toverhazelaar maar de combinatie met het hartvormige, prachtig verkleurende blad maakt dit ruimschoots goed. Lekker geuren doen ze jammer genoeg niet: ze worden bestoven door aasvliegjes en die zijn blijkbaar dol op de geur van natte hond.

Op 30 oktober ging de tweede lockdown periode in: gelukkig mocht het arboretum deze keer wel open blijven zodat heel wat bezoekers nog naar hartenlust konden genieten van een kleurrijke en deugddoende wandeling. Op woensdag 4 november braken we het woensdagrecord: we hadden meer dan 370 bezoekers! Die nacht kregen we ook voor het eerst weer wat vorst met $-1\text{ }^{\circ}\text{C}$ op de Magnolia-weide. Daarna vielen de bladeren opvallend sneller. Ook op de laatste open dagen van het seizoen kregen we nog erg veel volk over de vloer. De coronapandemie heeft Arboretum Wespelaar duidelijk op de kaart gezet nu er dit jaar elders weinig te beleven viel. Ondanks onze latere start (6 mei) en de geleide wandelingen die voor een lange periode geannuleerd werden kregen we minstens 10 % meer bezoekers. Afwachten wat dat geeft voor de

10 – *Disanthus cercidifolius* met wonderlijke maar kleine bloemetjes. Arboretum Wespelaar
[M. Luyckx, 21-10-2020]

toekomst. Een van de charmes van het park is net de rust die hier normaal heerst en daar genieten de meeste bezoekers zichtbaar met volle teugen van. Dat zien we vermoedelijk ook weerspiegeld in het aantal jaarabonnementen dat toenam met bijna een kwart!

We lieten 2020 achter ons als het warmste jaar in Europa sinds het begin van de metingen. Wereldwijd was 2020 vergelijkbaar met het hittesterecordjaar 2016. Ook het afgelopen decennium bleek niet onverwacht het warmste ooit¹⁷). Op 17 december werd alweer gewaarschuwd voor mogelijke allergieklachten veroorzaakt door elzenpollen die rond kerst en nieuwjaar voor verwarring konden zorgen met Covid-19... En zo eindigen we dit bizarre jaar net zoals we het begonnen waren maar nu met een vermaledijde virus dat we grondig verwensen. We kijken reikhalzend uit naar een nieuwe lente!

¹⁷) DE MOOR M. – (2020) – 2020 is warmste jaar sinds begin van de waarnemingen in Ukkel. De Standaard, 17/12/2020. [https://www.standaard.be/cnt/dmf20201217_95288731]